

สังคมศึกษา ม. 2

แหล่งอารยธรรมโบราณใน

ภูมิภาคเอเชีย

- อารยธรรมจีนโบราณ

- อิทธิพลต่อภูมิภาคเอเชีย

เอเชีย

เอเชียตะวันออกเฉียง

ตะวันออก

จีน

ข้อมูลทั่วไปของสาธารณรัฐประชาชนจีน

- เป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก กว่า 1.3 พันล้านคน
- เมืองหลวง กรุงปักกิ่ง
- ปกครองโดยรัฐบาลพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์ (สี จิ้น ผิง)
- นับตั้งแต่การปฏิรูปเศรษฐกิจซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนตลาดเมื่อปี ค.ศ. 1978 ประเทศจีนได้กลายมาเป็นหนึ่งในเศรษฐกิจสำคัญที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก โดยเป็นผู้ส่งออกสินค้ารายใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นผู้นำเข้าสินค้ารายใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ของโลก และเป็นเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ของโลกทั้งในด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศราคาตลาดและความเท่าเทียมของอำนาจซื้อตลอดจนเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ประเทศจีนได้รับการจัดให้เป็นรัฐอาวุธนิวเคลียร์และมีกองทัพขนาดใหญ่ที่สุดในโลกซึ่งมีค่าใช้จ่ายด้านกลาโหมมากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของโลก ประเทศจีนถูกจัดว่ามีศักยภาพที่จะก้าวขึ้นมาเป็นอภิมหาอำนาจของโลกโดยนักวิเคราะห์วิชาการ นักวิเคราะห์การทหาร ตลอดจนนักวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและเศรษฐกิจ

สี จิ้น ผิง

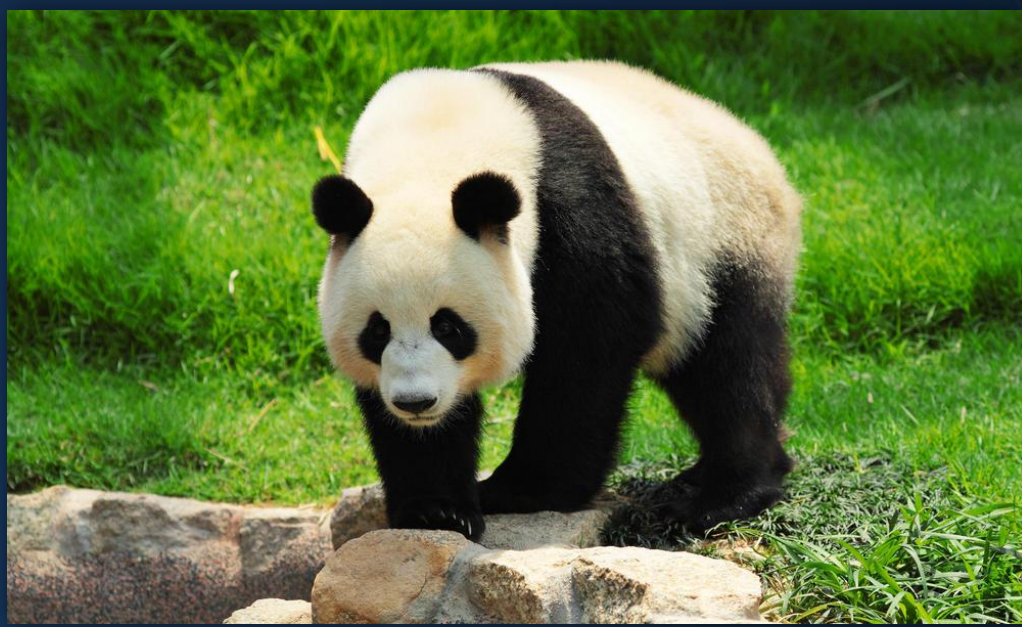
ประธานาธิบดี และ

เลขาธิการพรรค

คอมมิวนิสต์จีน

แพนด้ายักษ์

- ถือเป็นสัญลักษณ์ทางการทูตอย่างหนึ่งของจีน
- จะเห็นได้ว่าจีนส่งหมีแพนด้าไปยังสวนสัตว์ต่างๆ
- ในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1970 โดยการให้ยืม

- ซึ่งเป็นเครื่องหมายการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างจีนและชาติตะวันตก
- ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1984 ไม่มีการใช้หมีแพนด้าในฐานะทูตสันถวไมตรีอีกต่อไป แต่จีนมีการเสนอที่จะส่งแพนด้ายักษ์ไปยังชาติอื่นโดยให้ยืมเป็นเวลา 10 ปี โดยต้องจ่ายค่าธรรมเนียมพื้นฐานปีละ 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ และมีข้อกำหนดว่าลูกของแพนด้ายักษ์ใด ๆ ที่เกิดระหว่างการยืมนั้น ถือเป็นทรัพย์สินของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ข้อมูลเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์

- จีนยึดระบบการเมืองแบบราชาธิปไตยหลายสหัสวรรษ
- จีนรวมกันเป็นปึกแผ่นครั้งแรกในสมัยราชวงศ์ฉินเมื่อ 221 ปีก่อนคริสตกาล
- ส่วนราชวงศ์สุดท้าย ราชวงศ์ชิง สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1912 ด้วยการสละราชสมบัติของจักรพรรดิผู่อี๋ พร้อมกันกับการสถาปนาสาธารณรัฐจีนโดยพรรคก๊กมินตั๋ง พรรคชาตินิยมจีน ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1912 ครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 นั้น เป็นยุคสมัยแห่งความแตกแยกและสงครามกลางเมืองซึ่งแบ่งประเทศออกเป็นค่ายการเมืองสองค่ายหลักคือ ก๊กมินตั๋งและคอมมิวนิสต์
- ความเป็นปฏิปักษ์ส่วนใหญ่สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1949 เมื่อฝ่ายคอมมิวนิสต์ชนะสงครามกลางเมืองและสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นในจีนแผ่นดินใหญ่
- ส่วนสาธารณรัฐจีน ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของก๊กมินตั๋งนั้น ได้ย้ายเมืองหลวงไปยังไทเปบนเกาะไต้หวัน นับแต่นั้นมา สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในความขัดแย้งทางการเมือง กับสาธารณรัฐจีนเหนือปัญหาอธิปไตยและสถานะทางการเมืองของไต้หวัน

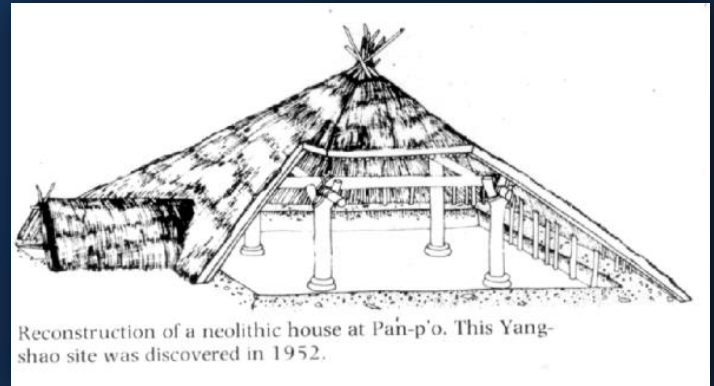
อารยธรรมจีนโบราณ

- รากฐานที่สำคัญของอารยธรรมจีนคือ การสร้างระบบภาษาเขียน และการพัฒนาแนวคิดลัทธิขงจื้อ เมื่อประมาณ ศตวรรษที่ 2 ก่อน ค.ศ.
- ประวัติศาสตร์จีนมีช่วงที่เป็นปึกแผ่นและแตกเป็นหลายอาณาจักรสลับกันไป ในบางครั้งก็ถูกปกครองโดยชนชาติอื่น
- วัฒนธรรมของจีนมีอิทธิพลอย่างสูงต่อชาติอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย ซึ่งถ่ายทอดไปทั้งการอพยพ การค้า และการยึดครอง

อารยธรรมจีนสมัยก่อนประวัติศาสตร์

- กลุ่มแม่น้ำหวงโห พบความเจริญที่เรียกว่า วัฒนธรรมหยางเซา พบหลักฐานที่เป็นเครื่องปั้นดินเผา มีลักษณะสำคัญคือ เครื่องปั้นดินเผาเป็นลายเขียนสี มักเป็นลายเรขาคณิต พืช นก สัตว์ต่างๆ และพบใบห้ำมนุษย์ สีที่ใช้เป็นสีดำหรือสีม่วงเข้ม นอกจากนี้ยังมีการพิมพ์ลายหรือขีดสลักลาย เป็นรูปลายจักษุ ลายเชือกทาบ
- กลุ่มน้ำแยงซี บริเวณมณฑลชานตุงพบ วัฒนธรรมหลงชาน พบหลักฐานที่เป็นเครื่องปั้นดินเผา มีลักษณะสำคัญคือ เครื่องปั้นดินเผามีเนื้อละเอียดสีดำขัดมันเงา คุณภาพดีเนื้อบางและแกร่ง เป็นภาชนะ 3 ขา

แม่น้ำที่สำคัญ

หวงเหอหรือฮวงโห

อยู่ในทางเหนือ

แยงซีเกียง

อยู่ใกล้ ๆ ตอนกลาง

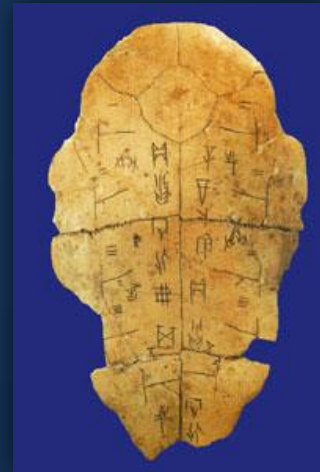
อารยธรรมจีนสมัยประวัติศาสตร์

- ประวัติศาสตร์สมัยโบราณ เริ่มตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซาง สิ้นสุดสมัยราชวงศ์โจว
- ประวัติศาสตร์สมัยจักรวรรดิ เริ่มตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฉิน จนถึงปลายราชวงศ์ชิง
- ประวัติศาสตร์สมัยใหม่ เริ่มปลายราชวงศ์ชิง จนถึงการปฏิวัติเข้าสู่ระบอบสังคมนิยม
- ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย เริ่มตั้งแต่จีนปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเข้าสู่ระบอบสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์จนถึงปัจจุบัน

ราชวงศ์ซาง

- มีการปกครองแบบนครรัฐ
- มีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้เป็นครั้งแรก พบจารึกบนกระดูกเต่า และกระดูกวัว เรื่องที่จารึกส่วนใหญ่เป็นการทำนายโชคชะตาจึงเรียกว่า “กระดูกเสี่ยงทาย”
- มีความเชื่อเรื่องการบูชาบรรพบุรุษ

ราชวงศ์โจว

- เชื่อบทกษัตริย์เป็น “โอรสแห่งสวรรค์” สวรรค์มอบอำนาจให้มาปกครองมนุษย์เรียกว่า “อาณัติแห่งสวรรค์”
- เริ่มต้นยุคศักดินาของจีน
- เกิด ลัทธิขงจื๊อ ที่มีแนวทางแบบอนุรักษนิยม เน้นความสัมพันธ์และการทำหน้าที่ของผู้คนในสังคม ระหว่างจักรพรรดิกับราษฎร บิดากับบุตร พี่ชายกับน้องชาย สามีกกับภรรยา เพื่อนกับเพื่อน เน้นความกตัญญู เคารพผู้อาวุโส ให้ความสำคัญกับครอบครัว เน้นความสำคัญของการศึกษา
- เกิดลัทธิเต๋า โดย เล่าจื๊อ เน้นการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ต้องมีระเบียบแบบแผนพิธีรีตองใดๆ เน้นปรับตัวเข้าหาธรรมชาติ
- ลัทธินี้มีอิทธิพลต่อศิลปิน กวี และ จิตรกรจีน

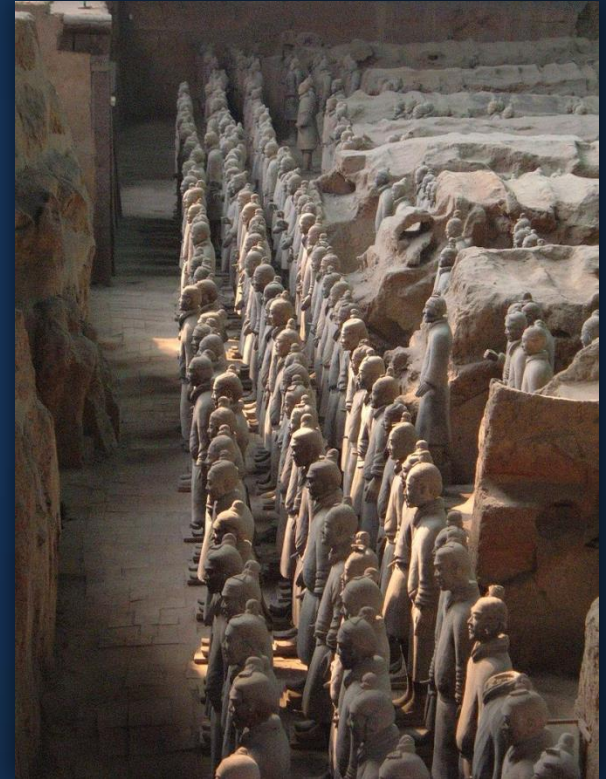

ขงจื๊อ
นักปรัชญาสังคม

ราชวงศ์ฉิน หรือ ฉิน

- จักรพรรดิที่ยิ่งใหญ่สามารถรวมดินแดนของจีนให้เป็นจักรวรรดิ เป็นครั้งแรกคือ พระเจ้าซีหวังตี้ หรือ ฉินซีฮ่องเต้ เป็นผู้ให้สร้าง กำแพงเมืองจีน
- มีการใช้เหรียญกษาปณ์ มาตราชั่ง ตวง วัด

ราชวงศ์ฮั่น

- ยุคทองด้านการค้าของจีน มีการค้าขายกับอาณาจักรโรมัน อาหรับ และอินเดีย โดยเส้นทางการค้าที่เรียกว่า เส้นทางสายไหม (Silk Road)
- ลัทธิขงจื้อ คำสอนถูกนำมาใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ
- มีการสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการเรียกว่า จอหงวน

ราชวงศ์สุ่ย

- เป็นยุคแตกแยกแบ่งเป็นสามก๊ก
- มีการขุดคลองเชื่อมแม่น้ำฮวงโห กับแม่น้ำแยงซี เพื่อประโยชน์ในด้านการคมนาคม

ราชวงศ์ถัง

- ยุคทองของอารยธรรมจีน นครฉางอานเป็นศูนย์กลางของซีกโลกตะวันออกในสมัยนั้น
- พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง พระภิกษุ (ถังซำจั้ง) เดินทางไปศึกษาพระไตรปิฎก ในชมพูทวีป
- เป็นยุคทองของกวีนิพนธ์จีน และศิลปะแขนงต่างๆมีความรุ่งเรือง

ราชวงศ์ซ้อง

- มีความก้าวหน้าด้านการเดินเรือสำเภา
- รู้จักการใช้เข็มทิศ
- รู้จักการใช้ลูกคิด
- ประดิษฐ์แท่นพิมพ์หนังสือ
- รักษาโรคด้วยการฝังเข็ม

ราชวงศ์หยวน

- เป็นราชวงศ์ชาวมองโกลที่เข้ามาปกครองจีน ฮองเต๋อองค์แรกคือ กุบไลข่าน หลานของ เจงกิสข่าน
- ชาวตะวันตกเข้ามาติดต่อกับค้าขายมาก เช่น มาร์โคโปโล

ราชวงศ์หมิง

- วรรณกรรม นิยมการเขียนนวนิยายที่ใช้ภาษาพูดมากกว่าการใช้ภาษาเขียน
- มีนวนิยายที่สำคัญ ได้แก่ สามก๊ก ไชอิ๋ว
- ส่งเสริมการสำรวจเส้นทางเดินเรือทางทะเล
- สร้างพระราชวังหลวงปักกิ่ง (วังต้องห้าม)

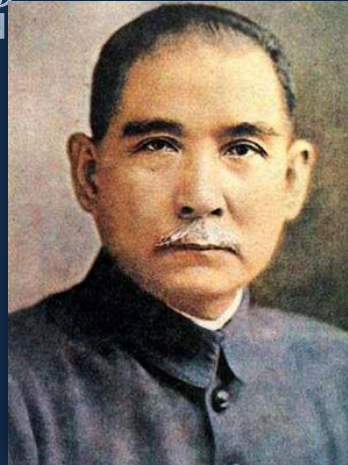
ราชวงศ์ชิง

- เป็นราชวงศ์เผ่าแมนจู เป็นยุคที่จีนเสื่อมถอยความเจริญทุกด้าน
- เริ่มถูกรุกรานจากชาติตะวันตก เช่น สงครามฝิ่น ซึ่งจีนรบแพ้อังกฤษ ทำให้ต้องลงนามในสนธิสัญญาหนานกิง
- ปลายยุคราชวงศ์ชิง พระนางซูสี ไทเฮา เข้ามามีอิทธิพลในการบริหารประเทศมาก

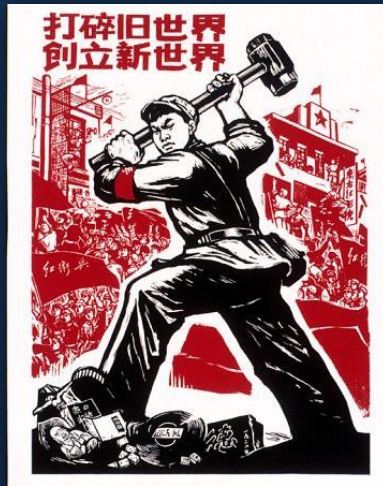
จีนยุคสาธารณรัฐและยุคคอมมิวนิสต์

- ปลายยุคราชวงศ์ชิง ดร.ซุน ยัต เซ็น จัดตั้งสมาคมสันนิบาต เพื่อล้มล้างราชวงศ์ชิง โดยประกาศ ลัทธิไตรราษฎร์ ประกอบด้วย นโยบายปฏิวัติ คือ โค่นล้มราชวงศ์แมนจู และจัดตั้งรัฐบาล ประชาชน จัดตั้งรัฐบาลตามระบอบสาธารณรัฐ ทำการปฏิวัติล้มราชวงศ์
- หลังจาก ดร. ซุน ยัต เซ็น เสียชีวิต เจียงไคเช็ค ขึ้นเป็นผู้นำพรรคก๊กมินตั๋งและผู้นำจีน
- จีนเกิดการปฏิวัติอีกครั้ง โดยพรรคคอมมิวนิสต์จีน ภายใต้การนำของ เหมา เจ๋อตุง รัฐบาลเจียง ไคเช็ค ต่อกู้กับพรรคคอมมิวนิสต์แต่แพ้

จีนยุคสาธารณรัฐและยุคคอมมิวนิสต์

- เหมา เจ๋อตุง สถาปนา “สาธารณรัฐประชาชนจีน” ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ มีการจัดระเบียบสังคมใหม่ เรียกว่า การปฏิวัติทางวัฒนธรรม เพื่อต่อต้านจารีตศักดิ์นาแบ่งชนชั้น
- หลังจาก เหมา เจ๋อตุง เสียชีวิต เต็งเสี่ยวผิงขึ้นเป็นผู้นำจีนแทน ประกาศพัฒนาประเทศด้วยนโยบายสี่ทันสมัย คือด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนภายในประเทศ รวมทั้งผ่อนปรนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนให้คลายความเข้มงวดลง

อิทธิพลต่อภูมิภาคเอเชีย

- แผ่ขยายขอบข่ายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในเอเชียและยุโรป อันเป็นผลมาจากการติดต่อทางการทูต การค้า การศึกษา ตลอดจนการเผยแผ่ศาสนา อย่างไรก็ตามลักษณะการถ่ายทอดแตกต่างกันออกไป ดินแดนที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนเป็นเวลานาน เช่น เกาหลี และเวียดนาม จะได้รับอารยธรรมจีนอย่างสมบูรณ์ ทั้งในด้านวัฒนธรรม การเมือง ขนบธรรมเนียม ประเพณี การสร้างสรรค์ และการแสดงออกทางศิลปะ ทั้งนี้เพราะราชสำนักจีนจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและบังคับให้ประเทศทั้งสองรับวัฒนธรรมจีนโดยตรง
- เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การยอมรับระบบบรรณาการของจีน
- เอเชียใต้ ประเทศที่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับจีนอย่างใกล้ชิด คือ อินเดีย พระพุทธศาสนา มหายานของอินเดียแพร่หลายเข้ามาในจีนจนกระทั่งเป็นศาสนาสำคัญที่ชาวจีนนับถือ นอกจากนี้ ศิลปะอินเดียยังมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ศิลปะบางอย่างของจีน เช่น ประติมากรรมที่เป็นพระพุทธรูป

อิทธิพลต่อภูมิภาคเอเชีย

ภูมิภาคเอเชียกลางและตะวันออกกลางนั้น เนื่องจากบริเวณที่เส้นทางการค้าสายไหมผ่านจึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางนำอารยธรรมตะวันตกและจีนมาพบกัน อารยธรรมจีนที่เผยแพร่ไป เช่น การแพทย์ การเลี้ยงไหม กระดาษ การพิมพ์ และดินปืน เป็นต้น ซึ่งชาวอาหรับจะนำไปเผยแพร่แก่ชาวยุโรปอีกต่อหนึ่ง

